

**P. E. Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Ganeshkhind, Pune - 16**

END SEMESTER EXAMINATION : OCT. / NOV. - 2024

Faculty : Arts

Semester - III

Program : Arts (NEP)

Program (Specific) : BA (Arts)

Class : SYBA

Course : Geography (Geography OF Ancient India)

Course Code : GEO23103 (IKS - 1)

Paper : I

SET : A

Course Type :

Max. Marks : 30

Time : 2 Hours

Total Pages : 3

Total Questions : 4

Instructions to the Candidates :

- 1. All questions are compulsory. Attempt all questions.**
- 2. Figures to the right indicate full marks.**
- 3. Draw neat diagrams whenever necessary.**

Q. 1. Solve the following multiple choice questions. (Any 5)

5

- a) Both the ancient cities of Harappa and Mohenjo - daro are located in present day ..... country.
- a) India   b) Pakistan   c) Bangladesh   d) Srilanka
- b) Aryabhata was an ancient geographer / thinker born in .....
- a) Buddhist Period   b) Mauryan Period   c) Vedic Period   d) Gupta Period
- c) Varahmihira wrote ..... book / text.
- a) Panchsiddhantika   b) Brahmasiddhanta   c) Siddhant Shiromani   d) Meghaduta
- d) The ancient political region of Gandhara lies .....
- a) Area adjacent to present day Delhi   b) The land situated of both sides of river Indus
- c) Adjacent region of present day Varanasi   d) Rohilkhand region in western Uttar Pradesh
- e) Nalanda is an ancient university in the state of .....
- a) Bihar   b) Uttar Pradesh   c) West Bengal   d) Madhya Pradesh
- y) There are ..... Vedas and ..... Puranas.
- a) 5 & 14   b) 4 & 18   c) 7 & 20   d) 8 & 19
- r) In the center of Jambu Dwipa ..... mountain is situated.
- a) Vishakambh mountain   b) Varsha mountain   c) Kesharanchal mountain   d) Meru mountain

Q. 2. Answer the following question in one or two sentences. (Any 5)

5

- a) Name the seven mythological / ancient (*Pauranik*) Sapta Dwipa.

- b) What was the ancient name of the holy city of Ujjain?
- c) What is Vedic Age / Culture?
- d) Give the names of ancient Vedas.
- e) Who composed / wrote the book 'Arthashastra' in ancient times?
- y) Which Indian thinker was the first to say that the earth is round in shape?
- r) Write the classification of land use given by Panini and Patanjali in his work / texts.

Q. 3. Write short notes on. (Any 2)

10

- a) Indus Valley Civilization
- b) Importance of ancient Indian geographical knowledge
- c) Thought on the 'shape and size of the earth' in ancient times
- d) Trade and commerce in ancient times

Q. 4. Answer the following questions in 300 words. (Any 1)

10

- a) What is ancient Indian geographical knowledge system? Explain the nature and scope of ancient (knowledge system) Indian geography.
- b) Discuss the contribution of Indian thinkers / scholars Varahamihira, Brahmagupta and Bhaskaracharya in ancient Indian geographical knowledge.

मराठी भाषांतर

द्वितीय वर्ष कला (SYBA)

भारताचा प्राचीन भूगोल (सत्र - III)

विद्यार्थ्यांसाठी सूचना :

1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.
2. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3. आवश्यक असेल तिथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न - 1, खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (कोणतेही 5)

5

अ) हडप्पा व मोहेंजोदडो ही दोन्ही प्राचीन शहरे सध्या ..... येथे आहेत.

- अ) भारत   ब) पाकिस्तान   क) बांगलादेश   ड) श्रीलंका

ब) आर्यभट्ट हे प्राचीन काळातील भूगोलतज्ञ / विचारवंत ..... होऊन गेले.

- अ) बौद्धकाळात   ब) मौर्यकाळात   क) वैदिक काळात   ड) गुप्तकाळात

क) वराहमिहिर यांनी ..... हा ग्रंथ लिहिला.

- अ) पंचसिद्धान्तिका   ब) ब्रम्हसिद्धान्त   क) सिद्धान्त शिरोमणि   ड) मेघदूत

ड) प्राचीन भारतातील गांधार हा राजकीय प्रदेश .....

- अ) सध्याच्या दिल्लीला लागून असलेला प्रदेश   ब) सिंधू नदीच्या दोन्ही बाजूला वसलेली भूमी
 क) सध्याच्या वाराणसीचा लगतचा प्रदेश   ड) पश्चिम उत्तर प्रदेशातील पांचाल रोहिलखंड प्रदेश
 ई) नालंदा हे प्राचीन विद्यापीठ ..... या राज्यात आहे.
 अ) बिहार   ब) उत्तर प्रदेश   क) पश्चिम बंगाल   क) मध्य प्रदेश
 य) एकूण वेद ..... आहेत व पुराण ..... आहेत.
 अ) 5 व 14   ब) 4 व 18   क) 7 व 20   ड) 8 व 19
 र) जम्बू द्विपाच्या मध्यभागी ..... हा पर्वत आहे.
 अ) विषकम्भ पर्वत   ब) वर्ष पर्वत   क) केशराचल पर्वत   ड) मेरू पर्वत

प्रश्न - 2, खालील प्रश्नांची उत्तरे एक ते दोन वाक्यात लिहा. (कोणतेही 5)

5

- अ) पौराणिक सात द्विपांची (सात भूखंड) नावे सांगा.
 ब) उज्जैन या पवित्र शहराचे प्राचीन नाव काय होते?
 क) वैदिक युग / संस्कृती म्हणजे काय?
 ड) प्राचीन वेदांची नावे सांगा.
 ई) प्राचीन काळात 'अर्थशास्त्र' या ग्रंथाची रचना कोणी केली?
 य) पृथ्वी गोल आहे हे सर्वप्रथम कोणत्या भारतीय विचारवंताने सांगितले?
 र) पाणिनी आणि पतंजली यांच्या ग्रंथांमध्ये केलेले जमिनीच्या वापराचे वर्गीकरण (चार भाग) लिहा.

प्रश्न - 3, टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

10

- अ) सिंधू संस्कृती
 ब) प्राचीन भारतीय भौगोलिक ज्ञानाचे महत्व
 क) प्राचीन भारतातील 'पृथ्वीची आकृती व आकार' यासंबंधी विचार
 ड) प्राचीन भारतातील व्यापार आणि वाणिज्य

प्रश्न - 4, खालील प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1)

10

- अ) प्राचीन भारतीय भौगोलिक ज्ञानप्रणाली म्हणजे काय? प्राचीन भारतीय भूगोलाची (ज्ञानप्रणाली) स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
 ब) प्राचीन भारतीय भौगोलिक ज्ञानात वराहमिहिर, ब्रम्हगुप्त व भास्कराचार्य या विद्वानांच्या योगदानाची चर्चा करा.

*****